

Rynek energii i jego demonopolizacja – nagroda dla polskich naukowców

Polski rynek energii elektrycznej po jego integracji pionowej charakteryzuje się wysokim stopniem koncentracji, co generuje szereg niekorzystnych zjawisk z punktu widzenia konkurencji. Zjawiska te nasiliły się w dużym stopniu w latach 2007 – 2009, kiedy mieliśmy do czynienia z kumulacją takich niekorzystnych czynników jak wzrastające ceny energii, problemy z rozwiązaniem kontraktów długoterminowych, zamykanie się nowo powstałych grup energetycznych, jeżeli chodzi o handel energią, na co nałożyła się dodatkowo decyzja o uwolnieniu cen energii elektrycznej. Zaczęto wtedy szukać środków, które pozwoliłyby na ograniczenie negatywnego wpływu na rynek a przede wszystkim na odbiorców przemysłowych, zmuszonych płacić szczególnie wysokie ceny za oferowane produkty. Choć problem dotyczył Polski, to jego wymiar - biorąc pod uwagę zmienne tak opisanej sytuacji - można uznać za uniwersalny. I tego dotyczy praca **dr hab. Mariusza Swory z Wydziału Prawa i Administracji UJ w Krakowie** oraz **dr hab. Jacka Kamińskiego, prof. Instytutu Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią PAN w Krakowie**. Ich praca ma wymiar interdyscyplinarny, obejmując wątki prawno-ekonomiczne, poparte rzetelną wiedzą rynkową. Obaj są specjalistami znanymi w wymiarze krajowym i zagranicznym, publikując w uznanych czasopismach naukowych i występując na licznych konferencjach naukowych i branżowych. Ich praca została nagrodzona przez międzynarodową organizację regulatorów Energy Regulators Regional Association, zrzeszającą organy regulacyjne z 36 państw, a oceniana była przez grono wybitnych praktyków i teoretyków z zakresu regulacji energetyki. ERRA Regulatory Research Award została im przyznana za studium pt. *Liquidity and Transparency of the Wholesale Electricity Market: The Duty to Trade on a Power Exchange (Płynność i Przejrzystość hurtowego rynku energii elektrycznej: obowiązek obrotu energią za pośrednictwem giełdy)*. W tym obszernym studium przedstawili drogę dojścia do rozwiązań, które były potrzebą chwili, ale z powodzeniem działają do dzisiaj. Chodzi o handel energią za pośrednictwem giełdy energii, który to obowiązek ma charakter ustawowy. Choć rozwiązanie jest przyjęte w polskim prawie energetycznym, warte odnotowania jest, że członkowie komitetu oceniającego, zauważyli jego uniwersalny wymiar. Rozwiązania polskie, jak stwierdzili, mogą być, bowiem wzorem dla regulatorów poszukujących środków zrównoważenia siły rynkowej przedsiębiorstw taką siłą posiadających w tym zasiedziały monopolistów. Każde rozwiązanie wprowadzające konkurencję na rynku poszerza możliwość wyboru, stwarza też nowe szanse dla jego uczestników. Nie chodzi tu jedynie o sprzedawców energii ale również o dostawców towarów

i usług. Stwarza również większe pole do zagospodarowania dla obszaru badań i rozwoju, a więc do współpracy pomiędzy nauką i przemysłem. Ta współpraca zaś jest szczególnie ważna w dziedzinie energetyki, która musi poszukiwać nowych szans rozwoju w obliczu nowych wyzwań związanych choćby z realizacją polityki energetyczno-klimatycznej. W pracy Mariusza Swory i Jacka Kamińskiego dostrzeżono, więc wymiar uniwersalny - ścieżkę, którą mogą (w określonych warunkach) podążać organy regulacyjne liberalizujące rynek energii elektrycznej. Znaczące osiągnięcie naukowe polskich naukowców, oprócz wysokich walorów teoretycznych, ma też więc swój wymiar adaptacyjny. Warto również wspomnieć w podsumowaniu, że sama nagroda jest o tyle interesująca, że wymusza podejście interdyscyplinarne i promuje zespoły naukowe, które mają składać się z przedstawicieli nauki i praktyki regulacji. Opracowanie przedstawione przez naukowców z Polski bardzo dobrze wpisało się w taki wielowymiarowy charakter konkursu i zostało najwyżej ocenione przez teoretyków i praktyków regulacji. Ich praca pokazuje, że polska nauka może szukać z powodzeniem swoich szans na arenie międzynarodowej. I wreszcie, symptomatyczne i warte odnotowania jest, że nagroda została odebrana podczas konferencji inwestycyjno-regulacyjnej ERRA w Baku, gdzie na przełomie XIX i XX wieku polscy inżynierowie wdrażali nowoczesne technologie w dziedzinie wydobycia ropy naftowej.